

Umeå Hamn AB

Principiellt kontrollprogram

Farledsprojekt Umeå hamn

2025-12-08

Innehåll

1	Inledning.....	3
2	Syfte.....	3
3	Organisation	3
4	Kontrollstrategi.....	3
5	Kontrollpunkter och metoder	4
5.1	Hantering av muddermassor.....	4
5.2	Grumling.....	4
5.3	Buller och sprängning.....	5
5.4	Externa massor.....	5
5.5	Drivmedel, kemikalier och damning	5
5.6	Åtgärder för sjöfarten	5
6	Rapportering	5

Administrativa uppgifter

Verksamhetsutövare

Umeå Hamn AB

556366-0355

c/o Umeå Kommunföretag AB

Rådhusplanaden 8

903 28 Umeå

Anläggning

Allmän farled 730, 731 och 733, samt Holmsund 2:65

1 Inledning

Detta principiella kontrollprogram beskriver kortfattat hur miljöpåverkan från fördjupning av farleden och tillhörande arbeten ska kontrolleras och följas upp. Programmet är en bilaga till tillståndsansökan och utgör ett underlag för tillsynsmyndighetens bedömning av projektets miljöhantering. Ett detaljerat och projektspecifikt kontrollprogram kommer att tas fram och fastställas i samråd med tillsynsmyndigheten efter att tillstånd har erhållits.

Planerade arbeten omfattar i huvudsak muddring, sprängning och hantering av muddermassor genom återanvändning i utfyllnad och genom dumpning. Arbetena är tillståndspliktiga enligt miljöbalken och ska utföras i enlighet med gällande villkor.

Kontrollprogrammet omfattar bland annat:

- Muddring och sprängning i farleden.
- Hantering av muddermassor genom återanvändning i kajkonstruktion och genom dumpning.
- Grumling.
- Buller och sprängning.
- Hantering och kontroll av externa massor som används för anläggningsändamål.
- Drivmedel, kemikalier och damning.
- Åtgärder för sjöfarten.

2 Syfte

Syftet med kontrollprogrammet är att:

- Säkerställa att arbeten utförs enligt gällande tillstånd och miljöbalkens krav.
- Förebygga och begränsa negativ miljöpåverkan.
- Dokumentera och rapportera kontrollresultat till tillsynsmyndighet.

Programmet ska ange vilka kontroller som ska göras före, under och efter arbetet, samt hur avvikelser ska hanteras.

3 Organisation

I kontrollprogrammet ska tydligt framgå hur projektorganisationen fördelar ansvar för miljökontroll:

- **Beställare:** Har det övergripande ansvaret för miljökrav, rapportering och slutredovisning.
- **Entreprenör:** Ansvarar för egenkontroll, daglig dokumentation och att följa ställda miljökrav.
- **Tillsynsmyndighet:** Granskar kontrollprogrammet och följer upp genom tillsyn.

Entreprenören ska ha en kvalitets- och miljöplan som beskriver hur kontrollerna genomförs. Alla provtagningar och analyser ska utföras av kompetent personal och ackrediterade laboratorier.

4 Kontrollstrategi

Kontrollerna delas in i tre faser:

- **Referensundersökningar före start:** T.ex kartläggning av sediment, modellering av grumling, bullernivåer och inventering av naturvärden.
- **Miljökontroller under arbetet:** Löpande mätningar och observationer för att säkerställa att villkor följs.
- **Efterkontroller:** Uppföljning, t.ex. sjömätning av farled och dumpningsplats.

5 Kontrollpunkter och metoder

5.1 Hantering av muddermassor

- Användning av skyddsåtgärder vid angivna arbetsmoment.
- Dokumentation av volymer, klassning och mottagare.

5.2 Grumling

Syftet med grumlingsmätning är att säkerställa att muddringsarbetet inte orsakar en spridning av suspenderade partiklar som överskrider tillståndsvillkor eller riskerar att påverka vattenmiljön negativt.

Nedan beskrivs generella principer för grumlingsmätning, detaljer kan komma att ändras i slutligt förslag till projektspecifikt kontrollprogram.

Mätprincip:

- Grumling mäts som turbiditet (FNU/NTU) med direktvisande instrument, t.ex. portabel turbidimeter eller loggande multiparameter.
- Turbiditetsvärden kalibreras mot laboratorieanalyser av suspenderade ämnen (mg/l) för att få en korrelation mellan fältmätning och faktisk partikelhalt.

Mätpunkter och djup:

- Mätning sker längs en linje i plymens riktning (där grumlingen sprids från muddringsplatsen).
- Avstånd: 300 meter från mudderverket (eller enligt tillståndsvillkor).
- Djup: Tre nivåer – ca 1 m under ytan, mitt i vattenprofilen och ca 1 m ovan botten. Det högsta värdet ska användas vid jämförelse mot villkoret.

Frekvens:

- Dagliga mätningar under pågående muddring.
- Vid uppstart görs en kalibrering mellan turbiditet och suspenderade ämnen.
- Veckovis tas prov för analys av suspenderade ämnen vid ackrediterat laboratorium (SS-EN 872:2005).

Jämförvärden och åtgärder:

- Jämförvärden enligt villkor.
- Larmnivå: 80 % av jämförvärdet.

Om larmnivå uppnås:

- Utökad provtagning.
- Åtgärder för att minska grumlingen, t.ex. sänkt muddringstakt, tillfälligt stopp, förflyttning av mudderverk eller installation av siltgardin/bubbelridå.
- Samtliga åtgärder dokumenteras i dagbok.

Bakgrundshalt:

- Kan bestämmas vid behov, t.ex. vid vårflod eller kraftig omblandning i älven, genom provtagning vid referenspunkt utanför påverkat område.

Rapportering:

- Resultat från grumlingsmätningar dokumenteras dagligen och redovisas vid miljöronder samt i slutrapport.

5.3 Buller och sprängning

- Arbetsberedning med bulleråtgärder (t.ex. bullerskydd, val av maskiner).
- Vid behov görs kontroll mot riktvärden vid bostäder enligt Naturvårdsverkets riktlinjer.
- Riskanalys och bedömning av behov av skyddsåtgärder genomförs innan sprängning.
- Akustisk skrämsemetod för fisk och fågel innan sprängning i vatten.
- Dokumentation av sprängplan, laddning och genomförande.

5.4 Externa massor

- Verifikat om föroreningsinnehåll inhämtas enligt Naturvårdsverkets riktvärden.
- Journal förs över mängd, ursprung och användning.

5.5 Drivmedel, kemikalier och damning

För att minimera miljöpåverkan ska:

- Arbetsmaskiner och fartyg så långt möjligt använda miljöklassade drivmedel och oljor, samt biologiskt nedbrytbara hydrauloljor.
- Saneringsutrustning finnas tillgänglig vid arbete nära vatten.
- Hantering och förvaring av kemikalier och bränslen ske så att spill förebyggs.
- Transporter och masshantering utförs så att damning undviks. Vid behov används bevattning eller täckning.
- Entreprenören dokumenterar åtgärder i miljöplan och följer upp vid miljöronder.

5.6 Åtgärder för sjöfarten

- Utmärkning av arbetsområde.
- Lotsområde Luleå och Ufs-redaktionen informeras minst sex veckor innan start.

6 Rapportering

- **Dagbok:** Entreprenören dokumenterar produktion, kontrollresultat och vidtagna åtgärder.

- **Löpande rapportering:** Till projektansvarig och vid miljöronder.
- **Årlig rapportering:** Till tillsynsmyndighet och Havs- och vattenmyndigheten.
- **Slutrapport:** Bedömning av miljöpåverkan och efterlevnad av villkor, inklusive sjömätning och sammanställning av kontrollresultat.

Vid avvikelser som kan medföra risk för miljö eller hälsa ska tillsynsmyndigheten underrättas omedelbart.